

D · N
19/2 1953

Tillbakahållande eller befrielse

kalla kriget fortsätter. Finns det inte någon mera positiv politisk handlingslinje, någon väg att inom överskådlig framtid vinna avgörande resultat? Frågan har av båda de stora amerikanska partierna besvarats med ja, med ett något osäkert och tveksamt ja, kan man väl säga. Den amerikanska politiken måste sikta till befrielse, inte bara till återhållande, säger partiprogrammet. Särskilt republikanerna har med kraft och iver framfört detta lösenord, och man har rent av från den nya utsiktspunkten beskyllt den nu störtade demokratiska statsledningen för passivitet och defeatism. Men samtidigt som befrielse tanken förkunnas tas ovillkorligt avstånd från tanken på kriget som instrument för denna politik. Kom-

Det är naturligt att detta dilemma överallt diskuteras; det är upprörande då folk inte ens märker att det finns. Naturligt är också att man här liksom i alla trångnål söker efter förmildrande lösningar, efter mellanlinjer och kompromisser. I Amerika, Västerens ledare — med en makt som gör ett handlande på egen hand möjligt —, har debatten kring dilemmat under det senaste året fått större energi. För fem år sedan framstod parollen om tillbakahållande (the policy of containment) som något nytt, aktivt och optimistiskt; det gällde att överallt stå emot den ryska expansionen, att hindra nya erövringar — i hopp om att framtiden skulle medföra den kommunistiska regimen mildring, uppluckring eller fall, att tiden var demokratiernas bundsförvant. Mycket har vunnits på den vägen, något definitivt har inte vunnits; det

promissen möter i regel i talet om propagandan som maktmedel; radion, "Amerikas röst", skall få Jerikos murar att vackla.

Till de teoretiker som länge predikat offensiv i det kalla kriget hör professor James Burnham, sedan ett årtionde en av världens mest berömda politiska författare — orädd, självständig och glansfull lika väl som sofistisk, ensidig och hetsad av systematikens och rätlinjighetens furier. De artiklar av Burnham — en sammanfattning av en ännu ej publicerad bok — som Dagens Nyheter publicerat kan betecknas som ett talangfullt försvar för "befrielse-linjen"; bättre har den såvitt bekant inte presenterats. Det har synts oss vara av värde att svensk publik får del av detta försök att finna en utväg ur vår tids stora dilemma. Men den kritik som förut ägnats "befrielse-linjen" har sannerligen inte vederlagts genom Burnhams inlägg. Tvärtom, då en man av Burnhams begåvning utförligt motiverar denna linje synes det mera tydligt än förut att den är förfelad, förfelad i den meningen att den inte ger den lösning på problemet som dess anhängare påstår.

Redan motsägelserna i Burnhams resonemang är tillräckligt påtagliga för att inge oro. Blott ett par exempel. Då det gäller att nedsätta tillbakahållandets politik förklarar Burnham att den är rent passiv och lämnar det ryska blockets styrka orubbad. Då det däremot gäller att framställa befrielse politik som relativt ofarlig sägs det att USA i själva verket redan gått fram på denna linje, att befrielsepolitiken blott innebär en utvidgning av tillbakahållandets politik. I ett sammanhang talas om hur långt och svårt ett krig med Ryssland skulle bli, i ett annat antyds att den ryska regimen kan störtas genom ett av Väster ut utan krig understött uppror. Alltför ofta garneras analysen med fraser av den art som är avsedd att påverka den tanklöse utan att övertyga den som gör sig besvärligt att fundera över saken. "Historien är en historia om slughet"; det är ännu svagare än Marx ord att "historien är en historia om klasskamp", ty bakom det sistnämnda slagordet fanns en djupsinnig och också orimlig privatmetafysik. Historien bevisar, sägs det, att "en rent defensiv strategi inte kan lyckas". Om historien kunde bevisa något så precist, vore den duktig — Burnham spelar på den populära föreställningen om offensiv som något bättre och friskare än defensiv.

De viktiga frågorna är emellertid: Vad menas med befrielsepolitik? Hur kan en sådan politik leda till seger för Väster ut utan krig i ordinarie mening?